

ODBORU ZA EKONOMIJU, FINANSIJE I BUDŽET

Na osnovu čl. 69 i 137 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor za ljudska prava i slobode sa 17. sjednice, održane 11. decembra 2024. godine podnosi sledeće

MIŠLJENJE O RAZMATRANJU PREDLOGA ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2025. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore na 17. sjednici, održanoj 11. decembra 2024. godine, u skladu sa članom 137 stav 2 Poslovnika Skupštine, **kao zainteresovani odbor**, razmotrio je **PREDLOG ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2025. GODINU** u dijelu sledećih budžetskih potrošačkih jedinica:

- (1) **Zaštitnik ljudskih prava i sloboda** – član 53 stav 3 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG“, br. 42/11 i 32/14), u okviru Programa 12 020 - Zaštita ljudskih prava i sloboda (str. 367 i 368 - 50201),
- (2) **Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava** u okviru programa: 12 025- Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti, 20 021- Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine, 12 013- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva ljudskih i manjinskih prava (str. 250- 253 - 41401),
- (3) **Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama** u okviru Programa 12 021 - Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (str. 378 i 379- 51001),
- (4) **Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava** u okviru Programa 12 025 - Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti (str. 395 i 396 - 52601),
- (5) **Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore** u okviru Programa 20 021 - Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine (str. 251 – Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava - 41401) i
- (6) **Nacionalni savjeti** u okviru Programa 12 025 - Unapređenje i zaštita ljudskih i manjinskih prava i promocija rodne ravnopravnosti (Aktivnost 12025001005) (strana 250 - Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava - 41401)

a) u domenu obezbeđivanja dovoljnih budžetskih sredstava za sprovođenje politike inkluzivnog obrazovanja na svim nivoima:

- **Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Zavod za školstvo**, u okviru Programa 19 032 - Uređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema (Aktivnost 19 032 001 006- Inkluzivno obrazovanje (str. 173 i 174 – Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija – 40701 i str. 178- 180 – Zavod za školstvo – 40704)- *u skladu sa Zaključkom Odbora povodom razmatranja Izveštaja o post-zakonodavnom nadzoru nad Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom* i

b) u domenu obezbeđivanja održivosti funkcionisanja dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju:

- **Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije** u okviru Programa 22 025- Socijalna zaštita, Potprogram – Prava iz oblasti boračke, invalidske i dječje zaštite, Aktivnost- Regulisanje prava iz oblasti socijalne, boračke i invalidske zaštite- Transferi opštinama (str. 322)- *u cilju praćenja realizacije tačke 6 Zaključaka Skupštine Crne Gore, donesenih na predlog Odbora za ljudska prava i slobode 13. maja 2024. godine*

Uvodne napomene o Predlogu zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu dao je generalni direktor Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija Bojan Paunović, predstavljajući iznos sredstava opredijeljen za budžetske jedinice koje su predmet interesovanja Odbora.

- Za **Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore** planirana su sredstva u iznosu od 908.306,01 eura.
- Za **Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava** planirana su sredstva u iznosu od 2.580.745,53 eura.
- **Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama** predložena su budžetska sredstva u iznosu od 846.436,56 eura.
- Za **Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava** planirano je 2.253.126,08 eura.
- U okviru Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, za potrebe rada **Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina** predviđena su sredstva u iznosu od 419.270,80 eura.
- U okviru Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, za **Nacionalne savjete** planirana su sredstva u iznosu od 1.000.000 eura.
- U okviru **Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija** planiraju se sredstva za rad tri resursna centra u iznosu od 3,7 miliona eura, a u **Zavodu za školstvo** za stavku "Ostali izdaci" planirana su sredstva u iznosu od 130.000 eura gdje su, između ostalog, i sredstva za ugovore o djelu za rad mobilnih timova za pružanje dodatne stručne pomoći za rad sa djecom sa smetnjama u razvoju i za obuku nastavnika iz oblasti inkluzije.
- U okviru budžetskih sredstava **Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije**, u okviru Potprograma "Prava iz oblasti boračke, invalidske i dječje zaštite" opredjeljuju se sredstva na poziciji "Transferi opštinama" u iznosu od 2.000.000 eura koja su za 0,4 miliona eura uvećana u odnosu na tekuću godinu.

Predstavnici potrošačkih jedinica su upoznali članove Odbora sa njihovim stavovima povodom predloženih budžetskih sredstava za 2025. godinu.

Generalni sekretar institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Danko Damjanović je saopštio da je Zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitnika koji je utvrdio Odbor za ljudska prava i slobode na 16. sjednici, održanoj 20. novembra 2024. godine iznosio 945.107,00 eura, a da im je Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu predložen iznos od 908.306,01 eura. Naglasio je da su zadovoljni opredijeljenim sredstvima.

Državni sekretar u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava Astrit Hoxha je saopštio da je za Nacionalne savjete opredijeljeno 1.000.000 eura, a budžetom Ministarstva ljudskih i manjinskih prava planirana su i sredstva za ugovore o djelu za 21 saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u iznosu od 205.000 eura.

Generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava Mirjana Pajković je saopštila da u normativnom okviru Ministarstvo radi na pripremi tri predloga zakona: predloga zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije, predloga zakona o pravnom prepoznavanju rodnog identiteta na osnovu samoodređenja i predloga zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Ministarstvo sprovodi pet strateških dokumenata, a do kraja godine očekuje se usvajanje strategije o interkulturi i društvenoj koheziji. Aktivnosti koje je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava uvrstilo u Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu odnose se najvećim dijelom na realizaciju akcionih planova za sprovođenje strateških dokumenata iz oblasti rodne ravnopravnosti, zaštite jednakosti i zabrane diskriminacije lica sa invaliditetom, socijalne inkluzije Roma i Egipćana, unapređenja kvaliteta života LGBTIQ osoba, te manjinske politike i interkulture i društvene kohezije. Naglasila je da se značajan broj aktivnosti odnosi na sprovođenje preporuka dobijenih nakon prezentacije nacionalnih izvještaja Opšteg periodičnog izvještavanja o stanju ljudskih prava u okviru Četvrtog ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda i Trećeg izvještaja Crne Gore o sprovođenju Konvencije za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena. Planirane su aktivnosti i za sprovođenje kampanja, odnosno podizanje svijesti opšte i stručne javnosti i obilježavanje ključnih datuma iz oblasti ljudskih prava i sloboda.

Član Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Muhamed Gjokaj je podsjetio na Zaključke Skupštine Crne Gore, Vlade Crne Gore i Evropske komisije u kojima se ukazuje na potrebu kadrovske jačanja Agencije. Nada se da će u okviru dodatnih dogovora sa Ministarstvom finansija moći povećati sredstva koja se odnose na neto zarade, jer sa planiranim budžetskim sredstvima nemaju mogućnost dodatnog jačanja kadrovske kapaciteta. Očekuje da će za primjenu novog zakona o zaštiti podataka o ličnosti biti potrebna dodatna finansijska sredstva, jer sa postojećim sistematizovanim radnim mjestima neće moći postići svrhu nadzora nad Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

Agron Ibrahimović, v. d. direktora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je saopštio da je zadovoljan budžetskim sredstvima planiranim za Fond u narednoj godini.

Direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gzime Hajdinaga je saopštio da nije u potpunosti zadovoljan iznosom sredstava koji im je opredijeljen, ali je zadovoljan time što je po prvi put došlo do povećanja budžetskih sredstava.

Predsjednici Savjeta muslimanskog naroda, Hrvatskog savjeta i Bošnjačkog vijeća Sabrija Vulić, Zvonimir Deković i Suljo Mustafić i predstavnik Romskog savjeta Šejla Pepić su upoznali sa problemima sa kojima se suočavaju u radu i istakli nezadovoljstvo tretmanom nadležnih organa prema nacionalnim savjetima, koji treba da budu krovna tijela manjinskih naroda. Posebno su uputili kritike na račun raspodjele sredstava u Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Iako su za Nacionalne savjete planirana uvećana budžetska sredstva, sa tim iznosom ne mogu pokriti ni osnovne potrebe, zbog čega će, uz pomoć poslanika i poslaničkih klubova, zahtijevati amandmansko djelovanje u cilju uvećanja sredstava. Ukazano je na potrebu izmjena Zakona o izboru odbornika i poslanika i Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

Državna sekretarka u Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija Dragana Babović je saopštila da je u 2025. godini za inkluzivno obrazovanje u Ministarstvu planirano 3.699.859,76 eura. Navela je da u resursnim centrima ima mnogo posla i potrebna im je podrška ne samo resornog ministarstva, nego i svih drugih ministarstava i lokalnih zajednica. Prema podacima Ministarstva, djece sa smetnjama u razvoju u redovnom vaspitnom procesu je 2.000, a taj broj se svake godine povećava. Ministarstvo ulaže napore da poboljša uslove rada u ustanovama, a takođe su izmijenili dio normativa koji se odnose na rad sa djecom sa smetnjama u razvoju, povećali su broj psihologa, pedagoga i asistenata u nastavi. Svjesni su da ovo nije dovoljno sredstava za inkluziju, ali u Planu rasta imaju aktivnosti za koje vjeruje da će se realizovati tokom sledeće godine.

Savjetnica za inkluzivno obrazovanje u Zavodu za školstvo Anita Marić je saopštila da se dio njihovog budžeta odnosi na finansiranje mobilne službe, ali imaju i obaveze koje se odnose na podršku učenicima romsko-egipćanske populacije. S obzirom na to da su ove godine pilotirali program "Intenzivno opismenjavanje Roma" budžetom za narednu godinu će im biti obezbijedena sredstva kako bi se taj program sprovodio u svim školama koje pohađaju pripadnici romsko-egipćanske populacije. Istakla je da su zahvalni za podršku projektu "Inovacije u inkluzivnom obrazovanju" u trogodišnjem trajanju koji je dao izuzetne rezultate i trebalo bi da postane dio aktivnosti koje bi bile obavezne u budućnosti.

Predstavnik Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije Ivana Šuković je informisala da je prvobitnim Nacrtom budžeta za Ministarstvo bilo planirano 250.986.218 eura, pa je nakon usaglašavanja sa Ministarstvom finansija taj iznos povećan za 819.223 eura, tako da je Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu za Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije planirano 251.805.442 eura. Iznos sredstava nije dovoljan za realizaciju svih aktivnosti Ministarstva imajući u vidu obaveze koje imaju u skladu sa Reformskom agendom i dvjema strategijama koje će biti usvojene na kraju ove godine. Za program "Socijalna zaštita" opredijeljeno je 250.679.448 eura, što je u poređenju sa ovom godinom uvećanje za 4,45%. Osvrnula se na poziciju koja se odnosi na izdržavanje šticećenika za koju je planirano 7.200.000 eura, napominjući da je Ministarstvo tražilo 10.360.000 eura imajući u vidu strateška dokumenta i očekivano povećanje broja korisnika koji će koristiti usluge podrške za život u zajednici. Bilo bi veoma važno da se sa te pozicije finansiraju dnevni centri zato što se sa te pozicije finansiraju svi korisnici usluga socijalne i dječje zaštite. Na poziciji "Transferi opštinama" planiran je iznos od 2.000.000 eura.

Povodom praćenja realizacije tačke 6 Zaključaka Skupštine Crne Gore donesenih na predlog Odbora za ljudska prava i slobode 13. maja 2024. godine, koja se odnosi na finansiranje rada dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju, u raspravi je učestvovala *sekretarka Odbora za društvene djelatnosti u Zajednici opština Crne Gore Ivana Nedović*.

Istakla je da je Zajednica opština Crne Gore inicirala realizaciju Zaključka Skupštine Crne Gore, broj 6 koji se odnosi na uspostavljanje saradnje Ministarstva i lokalnih samouprava u definisanju održivog modela finansiranja dnevnih centara. Tokom sledeće sedmice u Zajednici opština će se održati sastanak sa predstavnicima Ministarstva zdravlja i Fonda za zdravstveno osiguranje kako bi razmotrili mogućnost da ovaj resor pokriva troškove zdravstvenih usluga koje se pružaju u dnevnim centrima, za šta su u neformalnoj komunikaciji već dobili pozitivne signale. Takođe, planiran je sastanak i sa predstavnicima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija kako bi oni plaćali troškove zarada logopeda, defektologa i psihologa koji rade u dnevnim centrima. Na taj način bi realizovali Zaključak Skupštine Crne Gore i došli do rješenja jednog od problema o kojem se govorilo na sjednicama Odbora. Planiraju i sastanak sa

predstavnicima Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije i direktorima svih dnevnih centara kako bi se razjasnile određene nedoumice u implementaciji rješenja koje je Ministarstvo donijelo 1. oktobra ove godine.

Načelnica u Sektoru IV u Državnoj revizorskoj instituciji Zorica Knežević informisala je članove Odbora o ključnim zaključcima i preporukama Državne revizorske institucije sadržanim u Drugom izvještaju o realizaciji preporuka iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava za 2021. godinu, Drugom izvještaju o realizaciji preporuka iz Izvještaja o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu i Drugom Izvještaju o realizaciji preporuka iz Izvještaja o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja Nacionalnih savjeta za 2020. godinu.

***

Nakon obrazloženja predstavnika predlagača i predstavnika potrošačkih jedinica, Odbor je:

(1) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(2) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(3) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(4) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(5) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog budžeta za Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(6) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Nacionalne savjete i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji;**

(a) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Zavod za školstvo **u domenu obezbjeđivanja dovoljnih budžetskih sredstava za sprovođenje politike inkluzivnog obrazovanja na svim nivoima** i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ih usvoji.**

(b) jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Predlog budžeta za Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije **u domenu obezbjeđivanja održivosti funkcionisanja dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju** i **preporučuje** Odboru za ekonomiju, finansije i budžet **da predloži Skupštini da ga usvoji.**

Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova „za“) **podržao** Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu i **predlaže** Odboru za ekonomiju **da predloži Skupštini da ga usvoji.**

Za izvjestiteljku Odbora na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet određena je poslanica Jelenka Andrić, članica Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA
Jovan Vole Vučurović
Jovan Vole Vučurović
By upobuh

